

ЭНЦИКЛОПЕДИЯ

Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

2000 с.
Ахсынньы
9
күнэ
субуота
№ 144 (8834)

Баһаарынай сулууспа иһитиннэрбитинэн ааспыт нэдиэлэҕэ Нам селотун Парковой уулусса 9-гар чааһынай хотон умайа сыспыт, хата дьон тыллаан баһаарынай сулууспа үлэһиттэрэ тийэн умуруорбуттар. «Жиллой сектор» операция салдаран, личней састаап чааһынай дьыэлэри кэрийэн бэрэбиэркэлиир.

«Көнчээри» детсад 30 сылын бэлиэтэбэт. «ЖКХ линиятынан уларытты суох, бөх дьааһыктара эбии оҥоһуллубатылар, баар дьааһыктар таһынан бараллар» диир Нам селотун дьаһалтата иһитиннэрдэ.

Оҕо спортивнай оскуолатын интерната аһыллыахтаах. Кебөкөн орто оскуолатыгар үөрэх министерствота «УАЗ» массыына бизнэһин туһунан эппит. Хатын Арыс спортсаалатын презентацията буолбут. Оскуолаларга учууталлар аттестациялары ытыллалар.

Сэттинньи 28-30 күннэригэр Модут нэһилиэгэр социальнай харалта управлениетын күннэрэ буолбуттар. Бу күннэр сүрүн сыалларынан нэһилиэни кытта ыкса сибээстээхтик үлэһэни, нэһилиэни кыһалдытын кытта билсии о.д.а. Күннөр усталарыгар элбэх киһи сылдьан сүбэ-ама ылыт. Ахсынньы 4 күнүттөн инбэлииттэр декадалара сағаламмыт, бу күн телемарафон буолбут.

Санэпидемстанция иһитиннэрбитинэн улууска грипп ыарыыны утары вакцина ылыллы илик, билгэлээһин ыһыгынан тохсунуу 14 күнүттөн Саха Сиригэр грипп эпидемията сағаланыахтаах. Венерическэй ыарыылаахтар элбээбиттеринэн сибээстээн иһэр-аһыыр дьон мустар дьыэлэрин бэрэбиэркэлиэххэ диир буолуо.

Нам улууһа Дьокуускай куораты кытта түһэрсит дуоғабарыгар олоғураан араас мероприятиялар ытыллыбыттар. Түбэҕэ кулууп презентацията буолбут. «Сардаҕа» кинотеатрга СПИД-ы утары ыччакка аналлаах бизнэс буолбут.

Экономика управлениета 2001 сылга потребительскай табаардары онорон таһаарыыга билгэлээһин онорор.

Быбар комиссията «улуус үрдүнэн 11690 быбардааччы баар» диир иһитиннэрдэ. Ааспыт быбарга В формалаах справканын 136 киһи быбардаабыт. Партизан нэһилиэгэр 382 киһи быбардаабыт, ол гынан баран урнаҕа 383 бюллетень угуллубута биллибит.

«2001 сылга үтүө дьыалаҕа» сорох нэһиликтэр уончалы дьыаланы түһэрибиттэр, онтон маны барытын кыайан толорор туһунан толкуйдаабатахтар. Бу нэдиэлэҕэ гимназия ис үлэтэ бүтүөхтээх.

Аспыт нэдиэлэҕэ Арбынҕа уонна Кебөкөнҕө правительствотун отчуота буолбут, олохтоохтор «үчүгэйин» сыаналаабыттар. Элбэх ыһыгы кирибит, туруорсуу эмиз элбэх. Правительство аны 2 Хомустаахха уонна Фрунзега тахсан отчуоттуохтаах. Дьокуускайга икки күннээх экономическай форум буолбут, манна Россия бэрэстэбиитэллэрэ кыттыны ылбыттар.

Бэлиэтэннэ В. РЫКУНОВА

Ахсынньы 1 күнүгэр республикабытыгар «Холбос» респотребсоюз төрүттэбэт К. О. Гаврилов 110 сааһа бэлиэтэннэ. Бу биһиги үйэбит саха чулуу дьонноруттан биридэстэрэ иилээн-сағалаан төрүттэспит «Холбос» диир өлбөөдүйбэт ааты бизнэс тэрилтэтэ бүтүн Саха сиригэр дьонун кооперациянан холбоон 80 сыл тухары туох баар наадалаах табаардарынан, аһына-үөлүнөн хааччылан кэллэ. Урут тыа сиригэр соғотох манньк атыы-эргиэн тэрилтэтэ эбит буоллаҕына, билгитин атын баһаам элбэх «фирмалар» уонна биридиллэн атыы-һыттар бааллар. Конкуренция элбээтэ, ол да буоллар кизг хабааннаах, кытаанах түстээх «Холбос» респотребсоюз ситимин тэрилтэлэрэ саңа суоллары булан урукку тэтимнэрин сүтэрбэккэ үлэли сылдьаллар.

Намнаағы УлусПО кэнники кэмнэ үлэтин хайдах тэрийбитин, туох саңаны киллэрбитин туһунан бырабылыаньына саңа председател Г. Н. Сивцев кэпсээтэ. Бастатан туран, маҕаһынар хайдах, хантан хааччыллалларын ыһыттыбыт. Соғурууттан кэлэр табаардары Москвадан, Новосибирскайтан, Хабаровскайтан, Благовещенскайтан тутта атыллаһан ағалар эбиттэр. Дьокуускайтан манна оҥоһуллубут табаардары үксүн ағалалар. Маҕаһыны сыаната сүрүннээн оптовой сыанага транспорт өгөтө эбиллииттэн тахсар. Төһө да сыаната араас буоллар, атыылаһааччы аҕылаабат, табаар хаачыстыбалаах. Эмиэ биир биллэр УлусПО тэрилтэтинэн бэкээринэ буолар. Саңа бэкээринэ үлэҕэ кирибит сии ыраатан эрэр. Ол эрээри оборудованиета уустук буолан, үлэһиттэр ону өссө да толору баһылы

УЛУСПО ҮЛЭТИН КЭНЭТЭР

иликтэр, ол иһин килиэп хаачыстыбата мөлтөх соғус. Эргэ бэкээринэ резерв ыһыгынан бэлэм турар, онон килиэбинэн хааччылыы тохтуо суоға диир Гаврил Николаевич эрэннэрдэ.

УлусПО аһы онорор сүрүн предприятиеларыгар саңалар эбиллибиттэр. Ол курдук бэкээринэҕэ кондитерскай сыах үлэлиир, кэнэтиллиэхтээх. Остолубуойга сотору кэмнэнен пельмень онорон атыылаһаҕара. Былаанга дьонтон сир аһын тутан барыаньы онорор сыағы тэрийии баар.

Нэһилиэниэҕэ бытовое өгөнү оноруу үлэтэ эмиз ытыллалар. Дьиз техникатын, телевизор, холодильник өрөмүөннүүр мастарыскай УлусПО ыскалаатыгар үлэлээн эрэр. Столярнай сыах кэнэтиллэрэ былааннанар. Бу нэдиэлэҕэ УлусПО хонтуоратыгар парикмахерскай аһылылаһаҕара. Ону тэнэ саңа маҕаһын эмиз аһылаары сылдьар. Манна улуус уран тарбахтаахтарын онгоһуктара атыылаһаҕара. Уопсайынан, УлусПО салалтата биридиллэн иистэнэр, уһанар уус дьонун бэйэтигэр тардан, маҕарыйаалынан, сакааһынан хааччылан үлэлэтэргына дьаһанан эрэр. Холобур, Бөтүнгэ иистэннэҕинэр УлусПО-ну кытта дуоғабардаһан утуулар таһас, анал таһас тигэллэр, ол сотору атыыга таһсыахтаах.

Нэһиликтэринэн ылан көрдөххө, маҕаһынартан ураты УлусПО ситимигэр кириэн Искраға уонна Фрунзега мини-пекарнялар, Бөтүнгэ уонна Никольскайга сибиннэ иитэр кэтэх хаһаайыстыбалар

үлэлииллэр. Партизанга, Аппааныга, Кебөкөнҕө, Арбынҕа уонна Салбанга баар үтүү переработкалыыр маслосаводтар сезоннара ааһан үлэлэрин тохтоппуттар. Үтү туттарыта аччаан Намнаағы эрэ маслосавод үлэли турар. Инникитин манньк заводтары өссө Бөтүнгэ уонна 2 Хомустаахха аһаары кэпсэти барар. Тыа дьонун сүрүн онорон таһаарар бордууксуулары үтү туһага таһсытыгар улахан болғомто уурулар. Билигин тон үтүү киилэтэ 8 солк. туталлар, онтон үөһэттэн быһыллыбыт сыаната 6,5 солк.

Былырын тыа хаһаайыстыбатын бордууксууатын атыылаһаҕара анаан Правительство «Холбос» респотребсоюзка 250 мөл. солк. кредит биэрбит буоллаҕына, сотору 400 мөл. солк. ыгытара күүтүллэр. Ол сууматтан 8-9 мөл. солк. курдук Нам УлусПО суотугар кэлиэхтээх. Онон үтүү, эти нэһилиэниэҕтэн тутуу уонна переработкалааһын улаатыаҕа. Правительство өйүүрө, биллэр турар, үлэҕэ-хамнаса улахан көдүүстээх.

Ити курдук УлусПО-ға былаан, саңа тэрийээһин элбөх уонна олоххо кириэн иһэр эбит. Бу тэрилтэ кэнээн, тэнийэн нэһилиэниэни араас табаардарынан, өгөнөн эрэ буолбакка, үлэһэн эмиз хааччылар. Ол курдук улуус үрдүнэн быйыл 30 саңа үлэ мистээтэ таһаарыллыбыт. Улууспутугар атыы-эргиэн бири тутаах тэрилтэтэ урукку суолтатын сүтэрбэккэ билгити кэм үөскэпит ыарахаттары этэнгэ туораан эрэр дииэххэ сөп.

Л. НОВОГородова

АБЫАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

Түбэ нэһилиэгэ «2000 үтүө дьыалаҕа» актыыбынайдык кытынна, ол курдук былааннамыт үлэ 100 бырыһыан толоруллан объектар бары үлэҕэ киридиллэр. Ахсынньы 1 күнүгэр нэһиликкэ фельдшерскай-акушерскай пуун үлэҕэ кириэн презентацията буолла. ФАП күнүскү стационардаах. Бу объект 8x15 м изиннээр дьиз көндөйүн уларыта тутан оҥоһулунна. ФАП-ы тутууга нэһилиэниэ бүтүүн турунан үлэстэ. Эһиилги 2001 сыллаары үтүө дьыалаҕа аны кулууп үлэҕэ кириэрэ былааннанар.

Модукка «2000 үтүө дьыалаҕа» эмиз балайда үлэ ытыллынына. Бу нэһилик алта дьыаланы ылыммыта. Культурнай-спортивнай комплекс бырайыага оҥоһула сылдьар, маһын бэлэмнээһинэ сағаламмыт, 980 мас кэрдилибит, 750 мас кириэн пилорамага эрбэммит, өссө эбии мас бэлэмнэнэр. Комплексы тутууга Чирков С.И. уонна Протодяконов К.К. ылсан үлэли, биригээдэ тэрийэ сылдьаллар. Үлэ-сынһалан

лаағырын базатыгар титиик сайылык өрөмүөннэмит, манна уон электролиния остуолбата саңардылыбыт, сайынгы куукуна, 96 кв м изиннээр парник, туалет, душ тутуллубуттар.

В. РЫКУНОВА

Нам начальнай оскуолатыгар ИПКРО-тан тахсан лектордар Эльконин-Давыдов уонна Занков систематыгар лекциялары аахтылар. Оскуола учууталларыгар методическай көмөлөрү онордулар. Бу иһиниэ Петерсон систематынан математикаҕа үөрэтии туһунан лекциялар ааҕыллыбыттар.

В. ЕГОРОВ

Ахсынньы 8-10 к. Дьокуускайга ытыллалар «Технологии формирования здорового образа жизни» диир быыстапка-дьаарбаҕаҕа Түбэ, Салбан нэһиликтэрин делегациялара, «Түөлбэ» оҕо кииниттэн уонна Нам 1 №-дээх политехоскуолатыттан кыттыахтара. Бэйэ информ.

Хайа бағарар нэһилиэги кытары бастагы билсии дьиз-уот, тизгэннэр, уулуссалар тас көрүнгэригэр сағаланар. Аппааныга тутуу бэрт сэдэхтик ытыллалар кестөр. Оносор киин Лена уулуссатыгар быраҕыллыбыт дьыэлэр өтөхсүйэн тураллар. Нэһилик тас көрүнгү тупсарыыга элбэх үлэ бардына сатанар. Ити да буоллар быйылгыттан улууспут айанныт дьон Аппааны тэбэр сүрээс саңа дьиз дьэндэйэн турарын үгүстүк көрбүттэрэ буолуо.

Манна «Тыа киһитин дьизтэ» диир ырыһыагы предприниматель Иван Евстафьев аста. Саңа тэриллэн үлэлээн эрэр буолан атыһыт аһсаана тарбахха баттанар. Ол курдук улуспо кондитерскай сыарын филиала, НУСР, «Байылыат» маҕаһынара үлэлээн эрэллэр. Мантан антаах атыыла-

Предпринимателлар I съездин көрсө АППААНЫ МААНЫ ААНА

аачы элбих тустаах. Ол курдук аптека, парикмахерскай хосторо оҥоһуллан бэлэм тураллар, сотору ас-үөл да дэлэйиэх курдук. Тоғо диэтэргит, хотуттан балык уонна таба этэ атыыга кэлэрэ күүтүллэр. Оттон нэһилик олохтоохторо бэйэбит эргиннэхпитинэ эрэ дохуоттаахтык олорууһубут диир өйгө-саңааҕа тийэ иликтэрэ өтө кестөр. Дьон этэринэн, Евстафьев ырыһыага нэһилик общественай оловор бэйэтин мистэтин булан эрэр. Ол курдук манна түөлбөлөр киинэрин мероприятиялара бөхсө ытыллаллар. Түөлбөлөрү Евдокия Ноговицына салайар. Кини ити үлэҕэ таллылаһыттан ыла балаҕа үлэни ытыта. Дьон-сэргэ ордук күнүгү дьаарбаҕканы сэргии көрбүтэ. Ийэ күнүгэр үтүс көрдөөх-нарда-

ах, күрэхтэһиллээх бизнэс ытыллыбыта. Итиннэ ырыһыак бэйэтэ инбэлиит оғолоох ийэлэргэ көмө онорбута. Каникул кэмигэр оғолор саахымакка, нуучча дуобатыгар күрэхтэспиттэр. Алын кылаастар үөрэнэччилэригэр анаан саамай кыраһыабай, өйдөөх куоскаҕа, ыкка, бөтүүккэ конкурстар ытыллыбыттар. «Выһый» таракааннары сүүрдүү оғолору ордук үөрдүбүтэ-көтүпүтэ. Инники да өтүгэр түөлбөлөр кизг былааннаахтык үлэлиир саңаалаахтар. Инбэлиит оғолорго араас көмөнү онорор туһугар марафон тэриллэ. Бүгүнгөттан оғолорго Саңа дьыллаары бэлэхтэри бэлэмни сылдьаллар. Нэһилик бочуоттаах дьонун эмиз умчу баттара олус сиздээх быһыы, ол курдук түөлбөлөр үлэ, тыл ветераннарын, Эверстовтар улахан

дьиз кэргэттерин кыһыл көмүс сыбаайбаларынан эғрдэлиир дьоро кизэни тэрийиэхтээхтэр. «Саамай улахан соруктугунан чөл олох программатыгар кытты буолар», — диир түөлбэ салайааччыта Евдокия Владимировна. Ханна бағарар үтүө сағалааһын бастаан ыарахаттары көрсөр. Ол да буоллар тэрилтэ үлэһиттэрэ бу курдук салгыны дьаныардаахтык ылсан үлэлэтэхтэринэ дьыала иннин диэки сыбарыйыан сөп дии саһыбын. Маньаха нэһилик дьонун эмиз көмөлөһүөхтэрин наада. Дьон табаара атыыга түргөнник барарыгар рекламаны кизгник туһанын наада. Бэйэттэн ордор эти, үтүү, оҥоһуктары ағалан харса суох атыылаан иһэллэрэ буоллар уонна кэлин манна улустаары быыстапкалары ытыыахха наада дии саһыбын.

Кырдьыгынан эттэххэ, саңа ырыһыак тас көстүүтэ мийгин астыннарар, дьон үлэни сатаан тэрийиэхтэрин сөп эбит диир түмүккэ кэлэбин. Чаччы да ыалдыгыттарбыт нэһилик оловун кытары билсизэллэригэр кэрэ-бэлиэ ааннаах буолбуппун. Хатырык автобуһа Намга ааһан иһэрин тохтоппуппар суоппар: «Аппаанылар бэрт бағайы остановкалааххытын баччаанга диэри билбэккит дуо?» — диир этэн сааҕа. Итинник ырыһыактыгын үтүө тыһынан сыаналыллалар истэргэ олус үчүгэй. Сэттинньи б.к. куораттан «Маньыаттаах» ырыһыак атыһыттанара кэлэн атыы-тутуу лаппа сэргэхсийдэ. Үтүө кескиллэн, сөүмөр дохуоттан, «Тыа киһитин дьизтэ»! Кирилл ЧЕРЕПАНОВ

Учуутал уус чулуута

турбут кэмигэр Айтилина Петровна социальная педагог идэтигэр үөрэнэн 1994 сылтан улууска биир бастакы социальной педагогунан биллэр.

Социальной педагог аһаҕас социумга араас биричинэнэн олохторо айгыраабыт, олох экономической уларыымытын кыйан ылымматах нэһилиэнньэ аранатын

циальной педагогтар холбоон үлэни торумнааһын субэ мунһаарын, семинар-практикуму тэрээһиннээхтик, научнай төрүккэ олодуран ытыыста.

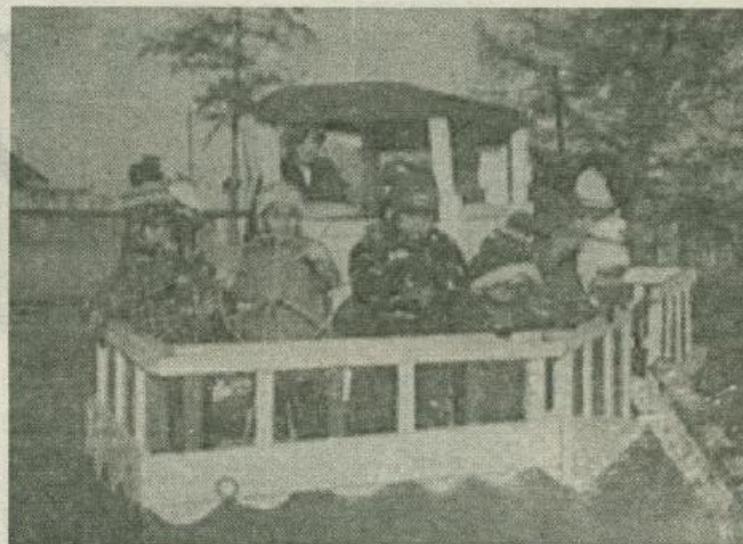
Оскуолатыгар төрөппүттэр комитеттарын ара саалаарын ситистэ (ком. предс. Кокарев С.Г.). 1995-96 үөрэх дьылыгар аҕалары үмүрү тардан оскуола аҕаларыгар конференция, «Төгүрүк остуол» тула кэпсэтиилэрин, 1998-99 үөрэх дьылыгар «Бастын аҕалаах кылаас» конкурстары тэрийбитэ сонун буолбута.

Бу барыта аҕа оҕо иититигэр кыттарын, аҕа оҕотун инниттэн эппиэтинээһэ үрдүүрүн инниттэн ытыллар утумнаах, былааннаах үлэ түмүгэ сэргэриини ылымна ыллар.

Айтилина Петровна улахан туруорсуулаах үлэтинэн патрулирование буолар. 1995 с. кини этиитин оскуола администрацията өйөөн директор илии баттааһыннаах (бирекээстээх) сөптөөх састаап уонна график тыпырыллан төрөппүт үлэ чааһын кэнниттэн дьуһуурусту баа тахсан оҕо режимин бэрээдэктиргэ холломмута. Үс сыл устата 1 №-дээх орто оскуола төрөппүттэрэ эрэ тахсар эбит буоллахтарына бу кэлиң село оскуолаларыттан төрөппүттэр өйөөтүлөр. Онон ис дьыала үлэһиттэрэ, төрөппүттэр уонна учууталлар буолан туһааннаах кэмгэ дьуһуурусту баа тахсаллар. Хомойуох иһин участковой инспектордар арайахтарынан, тийбэттэринэн бу манньк тахсылар ангардас кумаарыга бэлиэтэниинэн эрэ мунурданар түбэлтэлэрэ бааллар. Айтилина Петровна кыйһыан-абаран туран бу итээстэр туоратылларын модьуйсан хас да төгүл этэн көрдө да туһа тахсыбата.

Айтилина Петровна оҕо иититигэр олохун үтүө сылларын аһаата. Ангардас бу 25 сыл элбэҕи этэр. Учуутал, оҕо, төрөппүт - биир ыстыбат ситим буоларын ситиспит, хонноҕо аһыллан үлэлии-хамныы сылдьар кийинэн буолар. Кини үтүө тускуллаах үлэтин холобур эрэ онгостуохха сөп.

Ф.Г. БАИШЕВА,
үөрэх управлениетын методист-инспектора

ААН БАСТААН АҢЫЛЛЫАБЫТТАН

1960 сыл күһүн алтынньы ыйтан Көбөкөңгө Рехлясов Роман Афанасьевич дьэтигэр дьааһыла аан бастаан аһыллыбыта. Оно 25 оҕо ылымнаахыта. Сэбиэдиссийинэн Трофимова Евгения Васильевна дьээн эдэркээн барыи нуучча кыйһа ананан кэлбитэ. Сахалыы олох билбэт да буоллар, нууччалыы өйдөөбөт аҕа саастаах үлэһиттэрин кытта хата кимизээр үчүгэйдик өйдөөр, быһаарсар этэ. Кини туһунан үлэһиттэргэ биир тэн үчүгэи сыһыаннааҕа, ирдэбиллээҕэ өйдөнөн хаалбыт.

Бастакы коллектив дьөгүс этэ: 2 итээтчи - мин уонна Макарова Мария Спиридоновна, ньээнкэлэр - Ермолаева Мария Даниловна, Лукачевская Александра Дмитриевна, поварынан - Ушницкая Мария Петровна, захоһунан - Колесов Василий Никифорович, таһас сууһааччынан Федорова Анна Ивановна үлэһиттэртэ.

Сүүрүн болгомто оҕоно кэмигэр тото-хана аһатан, утуган ыраастык тутан чэҕизин-чэбдик илдэ сылдьарга ууруллар. Иити-үөрөтти баата төриллэ иһигэ, ол да буоллар оҕолору сир үөрэтэ сатыырбыт. Остуоруйа кэпсиитбит, ырыа-хоһоон үөрэтэрибит, тылланы сайыһарыыга дьарыктыырбыт. Оччолорго оҕо дьааһылааҕа нэдиэлэни быһа сылдьар. Ол ферма ыарахан үлэтигэр сылдьар ийэлэргэ улахан көмөлөөҕө. Үлэһиттэр бары оҕоно наһаа таптыыр сыгыары-сымаҕас майгылаах, кыйһамнылаах, толорулус, үрдүк эппиэтинээстээх этилэр, бэйэ-бэйэлэригэр үтүө, эйгэс сыһыаннаахтара.

Итиннэ биэр эрэ кыйһын устата үлэһэтиним миэхэ, оскуоланы сана бүтэрибит, олох аартыгар бастаан үктэммит кийизэхэ, идэбин да таларбар, кийи быһыытынан майгым-сигилим сайдыытыгар үчүгэй эрэ өттүнэн сабыдыллаабыт дьээн

билигин сааһыран иһэн саныбын. Бииргэ үлэһэбит дьоммун куруук ытыктыы, сүгүрүйэ көрөбүн, сорохторо билигин суохтар, сорохторо кырдыан, мөлтөөн иһээхтииллэр.

Онон 1967 сылтан Көбөкөң дьааһыла-саадыгар иитээччинэн бииргэ үөрэммит истиг дьүөгэбиннэн Анна Семеновна Дьяконовалыын үлэһэбиһипит. Анна Семеновна барахсан үтүө да майгылаах, кизиг-холку кэрэ да дууһалаах кийи этэ. Оччотооҕу көлүөнэ оҕолору элбэх үтүөгэ-кэрэгэ уһуйбут кийи кини.

Бийиги оҕолору ичигэс кэмнэргэ үксүн айылҕа илдэ сылдьарбыт, төрөөбүт дойдуну таптыырга, айылҕаны тыһынаах курдук өйдүүргэ-харыстыырга, үтүө быһыыга-майгыга үөрэтэ сатыырбыт. Ол кэмгэ сэбиэдиссийинэн уһундук Раиса Семеновна Андросова, ньээнкэлэринэн Пестерева Анастасия Семеновна, Потапова Мария Егоровна, Потапова Парасковья Герасимовна, таһас сууһааччынан Петрова Екатерина Васильевна, оһох өттөөччунан - Макарова Марина Дорофеевна, тас үлэҕэ Парников Степан Инокентьевич кыйһамнылаахтык, өйдөрүн-санааларын, күүстэрин-уохтарын барытын уран туран үлэһэбиттэртэ.

Коллектив наһаа эйэлээх, иллээх этэ, үлэҕэ барытыгар сүбэни-аманан бары тэңгэ күлэ-үөрэ сылдьарбыт. Ол билигин саныахха наһаа да үчүгэй эбит.

Эдэр коллегаларбар билинги булкурдаах олох ыарахаттарын эрдээхтик тулуйан, үтүө майгытып ыйыктыбакка, олоххо дьулуругутун, тулуургутун бөөрөгөтөн иһэргитигэр инникигэ эрэли, дьолу-соргуну баҕарбын.

Ф.К. ЛУКИНОВА,
Харыйалаах

ҮЛЭТИН ҮТҮӨ ТУСКУЛА

Үтүө үгэспитин тиэргэннэн, түөлбөлөөн олорууну, ол эбэтэр бэйэ-бэйэҕэ көмөлөсүһүүнү, өйөһүүнү-убаһыны хаттаан сөргүтэргэ кам-кардиис тиэртэ. Ол инниттэн хас биридди дьээн кэргэнгэ, ыалга тийиэргэ дьаһаллар ылымналлар. Дэлэҕэ да атырдьах ыйынаагы субэ мунһаах оҕо инники кэскилин тускулуур үлэҕэ төрөппүт, дьээн кэргэн уонна общественность бииргэ үлэһэтиннэрин тэрийиҕэ социальной, психологической хайысхалаах үлэҕэ суолта ууруо дуо? Бу үлэни оскуола социальной педагогтара иилээн-саҕалаан ытыттылар. Ол барыта социальной педагог күннээҕи түбүгү арылхайдык көстөр.

Билсинг: Окорокова Айтилина Петровна, Нам 1 №-дээх орто оскуолатын I категориялаах социальной педагога, «Саха-Азия оҕолоро» фонда стипендиата. Эттэххэ добоң — 25 сыл оҕо иитиитигэр үлэ.

Айтилина Петровна 1970 с. орто оскуоланы бүтэрээт Салбаң детсадгар итээтчинэн үлэһэбитэ. Саха госуларственной университетин кэнниттэн нуучча тылын уонна литературатын учуутала дипломнаах, иитэр-үөрэтэр соруктаах оҕо-аймах эйгэтигэр кийрибитэ. Үөрэхтээһингэ билиини эрэ буолбакка тулалыыр эйгэни кытта сыһыаннар сиэри-майгыны кытта дьүөрэлэһиһилэрэ ордук сытыгытык

кытта алтыһар. Бу манньк дьээн кэргэн оҕо социализацияны барарыгар ол эбэтэр дьонго-сэргэҕэ сыһыана, олоху көрүүтэ, өйө-санаата, духовнай культурата ханнык хайысхаланан бара социальной педагогтан туһааннаах билиини эрэйэр. Холобура, оҕо бэйэтин билиинэриттэн (личность быһыытынан) бөлөхтөргө арахсарын, ол бөлөхтөргө оҕолор бэйэлэрин кыахтарын таһымнан булсалларын, ким баһылаан-көһүлээн тэрийээтчи, баһылык оруолун толорорун. Биир болгомтону, кыраҕы хараҕы эрэйэр бөлөх - буруйу онгорбут сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор бөлөхтөрө (ИДН, КДН учуугу туррааччылар). Айтилина Петровна анаан-минээн бу оҕолор сайыһыгы сыһыалаһарыгар, итиннэ дьарыктаах буолдууларыгар дьаныһан туран үлэһэһэр. Ол курдук ИДН-УО уонна үөрэх управлениета тэрийбит «Эрэл» лааҕыга 1999 сылтан начальниктаабыта.

Оҕо буруйу оноруута дьээн кэргэн саҕаланарын, төрөппүттэртэн ордук аҕаттан тутулуктаарын бэлиэтиир. Инньэ ыһан аан бастакынан оскуолатыгар аҕалар түмсүүлэрин тэрийбитэ. Улуус аҕаларын субэлэрэ аҕалар турарыгар методической субэ биэрэн тирэх буолан өйөөбүтэ. Ол курдук аҕалар республиканский конференциялар 1996 с. Хамаҕатта, улуус аҕаларын субэтин кытта со-

ОҒОНУ ИТИИГЭ АНАММЫТ ОЛОХ

Александра Лукинична Посельская, Хамаҕатта орто оскуолатын историяҕа учуутала, быйыл оҕоно иити-үөрөтти мындыр эйгэтигэр үлэһэбитэ 25 сылын туолар. Бу уһун кэмгэ бэйэтин билиитинэн, олоххо дьөдурунан үөрэтэр оҕолорун тапталларын, бииргэ үлэһири коллегаларын убаастабылларын ылымна ылла. Үөрөспит оҕолоро кыраайы үөрэтиигэ, Максим Аммосовка ананымт ааҕыларга, история олимпиадаларыгар үрдүк таһымна кытталлар.

1998 сылга республикаҕа буолбут конкурса кыттан «Учитель ученических признаний» кинигэҕэ аата кийрибитэ. Билиитин 11 «а» кылаас салайааччыта буолар, 6 үөрэнээччигэ «4», «5» сыаналарга үөрэнэллэр. Манна оскуола президең Леңя Прокосев, волейболга, баскетболга улуус сүүмэрдэммит хамаандатын чилиэнэ Дима Протопопов, национальной ооньбууларга республика призера Гоша Олесов бааллар.

Быйыл Александра Лукинична государственной аттестацияны үрдүк категориялаах учуутал буола

көмүскээтэ. Улуустаагы педагогической ааҕыларга кини «Семинар - как форма организации учебной деятельности в старших классах» дьээн дакылаата зональной педагогической ааҕыларга иһитиннэригэ рекомендациялаанна. Историк быһыытынан биэрэр уруктарын үтүө түмүгүнэн үөрөспит оҕолоро ити идэни талбыттара буолар, ол курдук Ая Сивцева Санкт-Петербургтаагы юридической академияҕа, Саша Жирков уонна Павел Герасимов милиция үрдүк оскуолатыгар үөрэнэ сылдьаллар. Методист быһыытынан эдэр көлүөнэ учууталларга субэтин-аматын өрүү биэрэр.

Александра Лукинична Посельскаяны үйэ ангардаах үбүлүйүнэн уонна педагог быһыытынан үлэһэбитэ 25 сылынан эҕэрдэлээн туран өссө үрдүк чыпчаалларга, чэҕизин доруобуйаны баҕарабыт!

Г.Ф. ГАВЫШЕВ,
РФ чэрэбириитин түйгүна, Хамаҕатта орто оскуолатын директора

ПЕРЕПИСЬ ТҮМҮГЭ ХАЙДАХ ААҒЫЛЛЫАБАЙ?

Нэһилиэнньэ переписиэ - хас биридди дойдуга олохторо нэһилиэнньэ демографической, экономической, социальной дааннайдарын хомуйуу буолар. Нэһилиэнньэ переписиэ дьээнэн кэрийэн ытыттылар, хас биридди кийини ыйыттылар. Бу манньк сведениелары хомуйуу переписиэ программатынан быһаарыллар, сүүрүн чааһа дойду бары нэһилиэнньэтин хабар.

Онно кийрииллэр: демографической көрүңгэр (признаки) - эр киһитэ, дьахтара, төрөөбүт күнэ, сыла эбэтэр сааһа, эр-ойох буолуута, хас оҕолохторо; экономической көрүңгэр - дьарыга, хана, киминэн үлэһирэ, олоһор-дьаһаҕар кийрэр дохота, хамнаһа, үлэтин хайысхата, үөрэҕин таһыма, ханнык уопсай үөрэххэ үөрэнэрэ, идэтэ; этнической көрүңгэр - ханнык омук тылын билэрэ, көңүллүк кэпсэтэрэ, ханнык народноска (омукка) кийрэрэ, ханнык итээллээҕэ; прочие - гражданствота. Саамай сүүрүн соругунан ханнык социальной группаҕа сыһыаннааҕа, дьарыгын балаһыанньата - работодателя эбэтэр наймыллан үлэһээччи буолара быһаарыллар.

Манньк сведениелары хомуйан нэһилиэнньэ ханнык территория олохторуттан тутулуга суох социально- демографической састааба быһаарыллар. Ыйытыллааччы переписиэ буолар кэмигэр ханна олохторо нэһилиэнньэни категориянан араартыырга көңүл биэрэр эбэтэр бу сиргэ төрүүрүттэн олоһот буолларына, хаһан, хантан кэлбитэ, хас сыл олохтута, үлэһири, үөрэнэр мизестэтэ чуолкайданыахтаах (ис, тас миграцияны учуоттааһын).

Сорох нэһилиэнньэҕэ программа кизэн. Холобур, кэргэни буолуу туруга (холбоһуу, арахсыы), күнэ-дьыла, дьахталлартан хаста оҕоломмутун ыйыты, хас оҕону оҕолонор санаалааһын, баар оҕолорун киллэрэн туран.

Нэһилиэнньэ переписиэ домохозяйствонан ытыттылар, ол иһигэр дьээн-кэргэн састааба, дьээн аҕа баһылыга, бастакы переписной листкэ турбут кийи быһаарыллар. Бу манньк ыйытылары ытыты биир дьээн кэргэнтэн туспа дьээн кэргэни арааран быһаарыы буолар. Үгүс дойдуга переписиэ ытыты дьээн кэргэн олоһун-дьаһаҕын туругун туһунан сведениелары хомуйуу буолар.

Нэһилиэнньэ переписиин ытыгы бэйэни-бэйэ быһаарыы принциптэрэ ылымналыытытара, кумааһыттан буолбатах, дьон тылыттан сведение хомуйуулар. Торо манньк оңоһуулары диэтэххэ, сорох пууннарга ыйытыллааччы бэйэтин өйүнэн-санаатынан эппиэттиэхтээх, докумуоннарга кийи туһунан бары сведение кийрбэт, даннайгара уларыытын, төһө сөптөөбүн быһаарыы ытыттылар.

20-с үйэ бүтэһигэр нэһилиэнньэ переписиэ кылгас болдьоххо, аҕыйах күн ытыттылар. Ыйытыллар дьон эппиэттэрин переписной листкэ эбэтэр биир кээмэйдээх (единой) бланкаҕа быһаарыллыбыт быраабыланан суруйаллар. Переписи анаммыт счетчиктар (переписи ытытааччы дьон) дьэилэри кэрийэ сылдьан ытыттылар.

Переписи ытыты ньымата - суруллубут боппуроска туох баар кырдьыгынан, чуолкай эппиэттэрин буолар. Биир да кийини көтүспээккэ, кими да иккистээн киллэрбэккэ, переписи куота сылдыһыны таһаарбат гына араас мизэрэри ылымна хас биридди переписи ытытааччы дьон толоруллубут дааннай-

дары ким да билиэ суохтаабын ситиһиэхтээхтэр.

Хомуллубут переписной листер материаллара ырытыллар. Төһө сөптөөхтүк толоруллубуттара бэрэбиэркэлэммитин кэннэ хас биридди эппиэккэ сыһыаранан бэлиэтэммит кодтар туруорулларлар. Кодтаммыт записар массынаҕа угуллаллар. Барыта ааһыллан таблицаларга түмүктөнөн тахсар. Онон төһө кийи тус-туһунан территорияларга олохор аһаана, орто сааһа уонна атын дааннайдар быһаарылларлар. Переписи толору түмүктэрэ элбэх томнанан бэчээккэ тахсар.

Нэһилиэнньэ переписиин ытыгы государственной статической учреждениеҕа эбэтэр ведомствоҕа сүктэриллэр. Оннук функцияны толороллор Россияҕа - Государственный комитет по статистике, Америкаҕа - Бюро переписи Министерства торговли, Италияҕа - Институт статистики.

Нэһилиэнньэ переписи ытыгы переписи сокуона уонна правительственной акталар тахсалларыгар быһаччы көмөлөөх буолуоҕа.

Сэтинньи 3 күнүгэр Саха Республикатын Статкомитетин

барэстэбиитэллэрэ, нэһилиэк дьаһалталарын баһылыктара, специалистара, тэриһтэлэр салайааччылары кыттыылаах комиссия ытытылына.

Бу күн нэһилиэнньэ перепискэ бэлэмнэни үлэтин туруҕун Статкомитет бэрэстэбиитэллэрэ бэрэбиэркэлээтилэр. Бэрэбиэркэ түмүгүнэн нэһиликтэр административно-территориальной кыраныссаларын улуус мунһаарын сессиятыгар бигэргэспиттэр гынан баран Правительствоҕа уонна Ил Түмэн мунһаарыгар бигэргэтиллэ иликитэрин, докумуоннары ытытыны түргэтэргэ, Нам бөһүөлөгэр уулуссалар ааттара, дьэилэр эргэ нүөмэрдэрэ, аншалгары уларытыы үлэһэрэ бытаарытын, 2001 сыл тохсунньу 1 күнүгэр дьэри бүтэрэллэригэр уонна саамай сүүрүн соругунан адреснай хаһаайыстыбаны бэрэздээтэһин буоларын ыйдылар.

О. Н. ДЬАКОНОВА,
СР Статкомитетин Намнаагы бэрэстэбиитэлиститибэтин нэһилиэнньэ переписиһигэр экономика. тел. 21-4-37

Программа ТВ с 11-го по 17-ое декабря

11 декабря, понедельник	12 декабря, вторник	13 декабря, среда	14 декабря, четверг	15 декабря, пятница	16 декабря, суббота	17 декабря, воскресенье
ОРТ 08.00 Новости. 08.10 "Ералаш" 08.35 Фильм "Ненависть" 10.10 "Непутевые заметки" 10.30 "Смехопанорама" 11.10 Фильм "Богус" 13.15 Концерт к Дню милиции 14.45 История одного шедевра 15.00 Новости 15.10 Фильм "Золото Маккенны" 17.35 "Героиновая война". Спецрепортаж 18.00 Новости 18.10 КВН-2000 20.45 Боевик "Мистер Крутой" 22.30 "Времена" 23.45 Боевик "Шальная баба"	ОРТ 08.00 Новости 08.10 Фильм "Незримый путешественник" 10.15 Смак 10.35 Пока все дома 11.10 Фильм "Экипаж" 13.45 "Играй, гармонь любимая!" 14.15 Клуб путешественников 15.00 Новости 15.10 Фильм "Ты у меня одна" 17.05 "Огни большого города" 18.00 Новости 18.10 "Огни большого города" 19.15 Фильм "Белое солнце пустыни" 21.00 Время 21.35 Боевик "Черная акула" 23.30 "На футболе" 00.15 Фильм "Мерседес" уходит от погони" 2-я программа Канал "Россия" 07.30 Мультфильмы 07.45 Фильм "Приключения Али-Бабы и сорока разбойников" Якутск 10.00 "Аал-луук мас" 10.45 "Здравствуй, Оленек!" 11.20 "Ааспат арахпат сырбан баас" 11.40 "В этот день - шесть лет назад.." Канал "Россия" 12.05 "Каламбур" 12.35 "Золотой ключ" 12.55 "Комиссар Рекс". Телесериал 14.00 Вести 14.20 Детектив "Двойной калкан" 16.55 Фильм "Расплата" за предательство. Начало Отечественной..." 18.00 Моя семья 19.00 "Городок" 19.40 "Обо всем!" 20.00 Вести 20.20 "Аншлаг" на Волге 23.25 Комедия "Бабник" 00.55 "Погиб при исполнении". Фильм 3-я программа Канал "Россия" 10.00 "Доброе утро, страна!" 10.45 "Сто к одному" 11.35 Сам себе режиссер	ОРТ 06.00 Телеканал "Доброе утро" 09.00 Новости 09.20 "Вавилонская башня". Сериал 10.20 "Что? Где? Когда?" 12.00 Новости 12.15 Телеканал "Добрый день" 13.10 Детектив "Гонки по вертикали" 14.30 "Вместе" 15.00 Новости 15.20 Мультсериал "Все псы попадают в рай" 15.45 Зов джунглей 16.15 "...До шестнадцати и старше" 16.55 "Вавилонская башня". Сериал 18.00 Новости 18.25 "Все путешествия команды Кусто" 19.00 Человек и закон 19.40 Фильм "Граница. Таежный роман" 20.45 "Спокойной ночи, малыши!" 21.00 Время 21.40 Фильм "Афоня" 23.25 "Женщины в разведке: жена для резидента" 00.00 Сериал "Майк Хаммер" 01.50 Новости 2-я программа Канал "Россия" 06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести 06.15, 06.30, 08.40, 09.20 "Доброе утро, Россия!" 06.20 Семейные новости 06.50, 08.50 Городские новости 07.30 "Бюро вопросов, бюро ответов" 07.50, 09.15 "Черным по белому" 08.30 Подробности 09.20 "Дежурная часть" 09.35 "Телепузики" 10.00 "Мануэла". Телесериал 11.00 Вести 11.30 "Санта-Барбара". Телесериал 12.30 "Что хочет женщина" 13.00 Новая "Старая квартира" 14.00 Вести 14.30 Сериал "В зеркале Венеры" 15.25 "Богатые и знаменитые". Телесериал 16.25 "Друзья - II". Сериал 17.00 Вести 17.30 Сериал "Амазонка" 19.00 "История любви". Телесериал 20.00 Вести Якутск 20.30 "Саха сирэ-Якутия" 20.50 Реклама 21.00 "62-я параллель" 21.30 Пенсионному фонду РФ - 10 лет 21.50 "21-с үйбэ - эрэллээхтик" 22.20 Экономика и жизнь 22.35 Молодежный телеканал 22.55 Видеозарисовка Канал "Россия" 23.00 Вести 23.30 "Мир сегодня-II" 23.40 Сериал "Профиль убийцы" 00.40 "И дольше века..." 01.20 "Дежурная часть" 01.30 Горячая десятка 3-я программа Канал "Россия" 20.30 Подробности 20.50 Боевик "Мужская компания" 21.25 "Аншлаг и К" 22.30 Архивные тайны	ОРТ 06.00 Телеканал "Доброе утро" 09.00 Новости 09.20 "Вавилонская башня". Сериал 10.25 Фильм "Граница. Таежный роман" 11.25 "Все путешествия команды Кусто" 12.00 Новости 12.15 Телеканал "Добрый день" 13.05 Детектив "Гонки по вертикали" 14.30 "Вместе" 15.00 Новости 15.20 Мультсериал "Все псы попадают в рай" 15.45 "100%" 16.15 "...До шестнадцати и старше" 16.55 "Вавилонская башня". Сериал 18.00 Новости 18.00 Новости 18.15 "Все путешествия команды Кусто" 18.45 Здесь и сейчас 18.55 "Процесс" 19.40 Фильм "Граница. Таежный роман" 20.45 "Спокойной ночи, малыши!" 21.00 Время 21.50 Фильм "Баловень судьбы" 00.15 "Тихий дом" 00.50 Новости 01.15 Сериал "Майк Хаммер" 2-я программа Канал "Россия" 06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести 06.15, 06.30, 08.40 "Доброе утро, Россия!" 06.20 Семейные новости 06.50, 08.50 Городские новости 07.30 "Бюро вопросов, бюро ответов" 07.50, 09.15 "Черным по белому" 08.30 Подробности 09.20 "Дежурная часть" 09.35 "Телепузики" 10.00 "Мануэла". Телесериал 11.00 Вести 11.30 "Санта-Барбара". Телесериал 12.30 "Что хочет женщина" 13.00 Новая "Старая квартира" 14.00 Вести 14.30 Сериал "В зеркале Венеры" 15.25 "Богатые и знаменитые". Телесериал 16.25 "Друзья - II". Сериал 17.00 Вести 17.30 Сериал "Амазонка" 19.00 "История любви". Телесериал 20.00 Вести Якутск 20.30 "Саха сирэ-Якутия" 20.50 Реклама 21.00 "62-я параллель" 21.30 Пенсионному фонду РФ - 10 лет 21.50 "21-с үйбэ - эрэллээхтик" 22.20 Экономика и жизнь 22.35 Молодежный телеканал 22.55 Видеозарисовка Канал "Россия" 23.00 Вести 23.30 "Мир сегодня-II" 23.40 Сериал "Профиль убийцы" 00.40 "И дольше века..." 01.20 "Дежурная часть" 01.30 Горячая десятка 3-я программа Канал "Россия" 20.30 Подробности 20.50 Боевик "Мужская компания" 22.30 "Наш новый дом - Чернобыль"	ОРТ 06.00 Телеканал "Доброе утро" 09.00 Новости 09.20 "Вавилонская башня". Сериал 10.25 Фильм "Граница. Таежный роман" 11.25 "Все путешествия команды Кусто" 12.00 Новости 12.15 Телеканал "Добрый день" 13.05 Детектив "Гонки по вертикали" 14.30 "Вместе" 15.00 Новости 15.20 Фильм "Приключения на берегах Онтарио" 16.55 "Вавилонская башня". Сериал 18.00 Новости 18.15 "С легким паром!" 18.50 Здесь и сейчас 19.00 Детектив "Операция "Русский Джокер" 19.40 Поле чудес 20.45 "Спокойной ночи, малыши!" 21.00 Время 21.55 Сериал "Черная комната" 22.20 "Рождение сверхновой". Концерт Алсу 23.20 Фильм "Русская рулетка" 00.55 Новости 01.20 Триллер "Под прицелом" 2-я программа Канал "Россия" 06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести 06.15, 06.30, 08.40 "Доброе утро, Россия!" 06.20 Семейные новости 06.50, 08.50 Городские новости 07.30 "Бюро вопросов, бюро ответов" 07.50, 09.15 "Черным по белому" 08.30 Подробности 09.20 "Дежурная часть" 09.35 "Телепузики" 10.00 "Мануэла". Телесериал 11.00 Вести 11.30 "Санта-Барбара". Телесериал 12.30 "Что хочет женщина" 13.00 Новая "Старая квартира" 14.00 Вести 14.30 Сериал "В зеркале Венеры" 15.25 "Богатые и знаменитые". Телесериал 16.25 "Друзья - II". Сериал 17.00 Вести 17.30 Сериал "Амазонка" 19.00 "История любви". Телесериал 20.00 Вести Якутск 20.30 "Саха сирэ-Якутия" 20.50 Реклама 21.00 "62-я параллель" 21.30 Пенсионному фонду РФ - 10 лет 21.50 "21-с үйбэ - эрэллээхтик" 22.20 Экономика и жизнь 22.35 Молодежный телеканал 22.55 Видеозарисовка Канал "Россия" 23.00 Вести 23.30 "Мир сегодня-II" 23.40 Сериал "Профиль убийцы" 00.40 "И дольше века..." 01.20 "Дежурная часть" 01.30 Горячая десятка 3-я программа Канал "Россия" 20.30 Подробности 20.50 Боевик "Мужская компания" 22.30 "Наш новый дом - Чернобыль"	ОРТ 08.00 Новости 08.20 "100%" 09.00 Комедия "Альф" 09.30 "В мире животных" 10.10 Смак 10.30 "Смехопанорама" 11.05 Фильм "Груз без маркировки" 12.50 Седьмое чувство 13.30 "Играй, гармонь любимая!" 14.05 Здоровье 14.45 История одного шедевра 15.00 Новости 15.10 Комедия "Баффи" 16.05 "Маленькие..." 16.25 "Дисней клуб": "101 далматинец" 16.50 Живая природа 18.00 Новости 18.10 "Женские истории" 18.50 "Ералаш" 19.05 "Коломбо сеет панику" 21.00 Время 21.40 "Что? Где? Когда?" 23.05 Боевик "Сильверато" 2-я программа Канал "Россия" 07.30 "Диалоги о рыбалке" 07.55 Фильм "Потерпевшие кораблекрушение" 09.30 "Телепузики" 10.00 "Доброе утро, страна!" 10.45 "Сто к одному" 11.35 Сам себе режиссер 12.05 "Каламбур" 12.55 "Комиссар Рекс". Телесериал 14.00 Вести 14.20 Комедия "Матрос с "Кометы" Якутск 16.00 Сардаана. 16.30 Наука - тыа хаһаайыстыбатыгар 17.05 Правовой канал 17.35 Профсоюзы - сегодня. 18.05 "Саха сахатынан кэрэ..." 18.25 Семь дней столицы 18.35 "21-с үйбэ - эрэллээхтик" 19.15 "Лена-ТВ" Канал "Россия" 20.00 Вести 20.20 "Городок" 21.00 "Простые вещи" 21.25 Комедия "Лучший друг" 23.40 Боевик "Схватка" 3-я программа Канал "Россия" 16.00 "Международная панорама" 17.00 "Пресс-клуб" 18.00 Моя семья 19.00 Боевик "Близнецы-драконы"	ОРТ 07.45 Слово пастыря 08.00 Новости 08.10 Армейский магазин 08.55 Дисней-клуб: "101 далматинец" 09.20 Утренняя звезда 10.10 "Непутевые заметки" 10.30 Пока все дома 11.10 Фильм "Остров Волчий" 12.15 Утренняя почта 12.40 КВН-2000 15.00 Новости 15.10 "Эх, Семеновна!" 15.55 Умницы и умники 16.25 "Дисней клуб": "Все о Микки Маусе" 16.55 "Чтобы помнили..." 17.40 "У Христа за пазухой" 18.00 Новости 18.10 "Ералаш" 18.20 Фильм "Девчата" 20.20 Боевик "Звездный десант" 22.30 "Времена" 23.45 Хоккей 2-я программа Канал "Россия" 07.30 Мультфильм 07.40 Фильм "Потерпевшие кораблекрушение-II" 09.05 "Почта РТР" Якутск 09.35 Учитель Земли Олонхо 09.55 Кырачаан 10.10 "Полярная звезда" 10.40 "Эфиргэ сахалыы ырыа дьизэрэйэр" 11.05 "Бизончик" 11.35 Видеозарисовка Канал "Россия" 11.45 Русское лото 12.25 Федерация 13.05 Парламентский час 14.00 Вести 14.20 Диалоги о животных 15.25 "Планета Земля" 16.25 "Два рояля" 17.25 Сам себе режиссер 17.55 Фильм "Двое" 18.35 "ТВ Бинго шоу" 19.30 Сериал "Марш Турецкого" 21.20 Драма "Контракт со смертью" 00.00 "Зеркало" 01.20 Фильм "Лолита" 3-я программа Канал "Россия" 09.35 "Доброе утро, страна!" 10.15 "Аншлаг и К" 11.15 "Городок"

Чүгдээр чуорааннар

ШЕФПИТ — МИЛИЦИЯ

Сэтгэни 20-26 күнээр үедэй орто оскуолатыгар «Правовой нэдиэлэ» олус интэриэһинэйдик уонна тэрээһиннээхтик буолан ааста. Ол курдук олохтоох врач Людмила Витальевна оҕолорго лекция ааста. Библиотекарь Марфа Семеновна 8-9 кылаас кыргыттарыгар «Саха кэрэ кыһа - сир сэмэ» дин кылаас чааны ытта. Ити курдук хас кылаас айы араас кэрэхсэбиллээх, интэриэһинэй лекциялар, кылаас чаастара буолулар. Биир астыннарар түгэниэн буолар: Нам улунун ис дьыала отделын начальнига, биһиги оскуолабыт выпускнига, биир дойдумахпыт Зырянов Петр Афанасьевич көвүлээһининэн отдел үлэһиттэрэ кэлэн оскуола оҕолорун, социальнай педагогтары кытта көрүстүлэр уонна инники былааннаах үлэни ытарга сүбэлэстилэр. Биһиги оскуола 1998 сыллаахтан «ЮДМ» тэрилтибит. Быйыл бу түмүү «Эрэл» дин ааттанна, кураторунан ИДЬУО сотруднига старшай дознаватель Ксенофонтова А.И. сыһыарылына.

Нэдиэлэ устатыгар «эрэллэр» Намга ытыллыбыт «XXI үйэр» чөл олохунан» дин ааттаах эдэр ыччат төгүрүк оскуолун ыгырытын өйөөн, алын кылаастарга кылаас чаастарын ытыттылар. Аны туран «Эрэл» тэрилтэ эмблемэ оноругу курдук биллэрбитэ. Манна Соловьев Гая 11 кылаас үөрэнээччин үлэтэ бастаата.

Нэдиэлэ түмүгэр «Мин Россия гражданибин» дин бичээр буолла. Манна 11 кылаас үөрэнээчилэрэ паспорт ыллылар. Ону таһынан «Эрэл» тэрилтэ сокуонунан бигэргэтиллибит дастабырыанналарын бири-сээгэ этэн туран ыллылар. Дастабырыанналары ИДЬУО начальнигин солбуйааччы Эверстов Семен Иванович туттарда. Түгэниэн туһанан шефтербитигэр Үөдэй орто оскуолатын бастакы выпускниктарыгар, чуолаан ИДЬУО начальнигар Петр Афанасьевичка паспорт ыларбытыгар улахан көмө онорбутугар махтанабыт уонна биһиги кылааспыт төрөһүтүн сүбэтин председателигэр Анастасия Семеновнаҕа истин махталбытын тиздэбит. Үөдэй орто оскуолатын 25-с, сага үйэ бастакы выпускниктара XXI үйэрэ паспорттаах үктэнэрбитигэр олус үөрдүбүт.

Афоня ЗЫРЯНОВ, Үөдэй оск., 11 кыл.

ОЛ ЭЙИЭХЭ НААДА ДУО?

Күндү ааҕааччы, мин эйигин кытта 20-с үйэ чумаатын туһунан кэпсэтиэхпин баҕарарын. Сэрэйбитин буолуо, ол наркомания. Наркомания дин медицинаҕа туһаныллыбыт наркотическай средстволары туттуу түмүгэр үөскээбит ыарахан ыары. Ити диагноз бу ыары клиническай бэлиэлэрэ баар буоллахтарына, ол наркотигын улунуһуйуу, бирдэ туттуллар дозаны улам-улам улаатыннарары, психическай уонна физическай өттүнэн наркотиктан тутулуктаах буолуо көһүннүбүт туруоруллар.

Манньы санаан көрөх: студенттар институт кириэһингэр табахты тахсаллар. Кинилэргэ билбэт уол-

лара тийэн кэлэр уонна саҕа сигареттан күндүлүүр, ону бары ыланнар тардыбытынан бараллар. Бу туох сигаретаны? Кэлин өйдөөбүттэрэ, наркотигы боруобалабыттар эбит. Бастаан тус бэйэлэрэ баҕаран туран туох эрэ саҕаны, урут билбэтэхтэрин биһиэхтэрин баҕараллар. Соттору, аҕыйахта боруобалаан баран кинилэр мөлтүүдүлэр. Бэйэлэрэ буолбакка, организмнара саҕа дозаны көрдүүр буолар. Туох баар киһилии иэйиилэр, таптал, эппиэтинэс, аһынҕас буолуу, бэйэни билини - барыта кэтэх диэки тэбиллэр. Уларыйыгы көстөн кэлэр. Аһара түспүт үөрүү-көтүү конниттан хара санаа киэрэр. Оннук абара сылдьан наркоман ыар буруйу оҕоруон сөп.

Кинилэргэ хайдах көмөлөһүөххэ сөбүй? Күүстээх санаалааххын, наркотигы быраҕар кыахтааххын дин наркоманы өйдөтүөххэ наада. Сорох наркоманнар быраҕыахтарын баҕараллар эрэри куттаналлар, дьэ ол тоҕо? Эппиэтэ судургу. Кинилэр ынырык ыарыһы тулуйуохтарын куттаналлар.

Мин оннук дьоннору көрбүтүм. Ол дьэ ынырык көстүү... Характары көрүө этигит! Ыарыһах, тийиммэт дьон хараҕа. Кырдьык оннук, тоҕо диэтэр кинилэр кэһиллибит доруобуйалара чөл олоххо төһүннэхтэринэ даҕаны көнөрө саарбах.

Нам улунуһугар наркоман суох дин санааман. Хомойуох иһин, наркотигынан улунуһуер бизс киһи баар эбит (нарколог информациятын). Ол дьону биһиги күүс булан, эр санааларын киллэринэн ыарыһыларын кытта охсуһалларыгар ыгырабыт. Наркотигы боруобалыаххыт иннинэ толкуйдаан көрүң.

Е.ЕПИФАНОВА, 1№ НСПШ үөрэнээччидэ

ОСКУОЛАБЫТ ОЛОБУТТАН

Ура! Сэтгэни 25 күнүгэр Нам 1№ оскуолатын дьэитигэр күүтүүлээх, күлүүлээх 9-11 кылаастар КВН-нара буолан ааста. КВН-ы 11 «Г» кылаас үөрэнээччидэ Епифанова Жения уонна информатика учуутала Алексей Иванович иллээн-саҕалаан ыттылар.

Бастатан туран, кыттааччылар бэйэлэрин билсиппинэрэн визитка көрдөрдүлэр. Барыта 5 хамаанда кытына. Маннайгынан 10 «Б» уонна 11 «В» үөрэнээччилэрин «Приколисты 21 века» хамаандалара сынаҕа таҕыста, иккиһинэн «Мультяшки» дин 11 «Б» уонна «Г» кылаастар хамаандалара көһүннэ. Ол конниттэн «ЗОЖики» дин 9 «В», 10 «Г»-лар уонна түмүккэ «Легальные юмористы» дин 9 «Б» уонна 11 «А»-лар хамаандалара кытыннылар.

Бизээр бэркэ ааста. «Мультяшкалар» хамаандалара 153 очкону ылан бочуоттаах 1 миэстэрэ таҕыста, «ЗОЖиктар» 147 очколанан бириэстээх 2 миэстэрэ тигистилэр, 3 миэстани «Легальные юмористы» хамаанда 135 очколанан ылла. 4-с миэстэлээх «Приколисты 21 века» 129 очкону ыллылар. Кыһыннаахтарга бириэстэр туттарылыннылар, ол конниттэн дискотека буолла.

Оля КРИВОШАПКИНА, НСПШ-1

Кили хайдах санырыһан

ТУОХ БАРЫТА КЭМНЭЭХ-КЭРДИИСТЭЭХ

Киһи бу сиргэ төрөөн, үөрэнэн, олохун оносторго үлэлиир-хамныыр, үлэ көрдүүр. Бу аһаҕас кэпсэтиибин үлэни булуу, үлэнээх буолуу туһугар аныахпын баҕарабын.

Хас биридди киһи үлэ-лээх буолуохтаах дуо? Мин санаабар, үлэ-лээх буолуохтаах. Оччоҕу эрэ бэйэтэ интэр-анатар, дьонун, оҕолорун инникилэрин түстүүр кыахтанар. Оттон билигин хас биридди киһи, сүрүннээн эдэр ыччат, үлэ-лээх дуо? Маньы биир тыһынан быһа-бааччы этэр кыах суох. Үлэлиир кыахтаах үрдүк, орто анал үөрэхтээх эдэр ыччат билигин кырыы-кырыытыннан элбээтэ. Ол эрэри киһи хомойуон, сонньуйуон иннигэр үгүс ангара үлэтэ суох сылдьар.

Үлэтэ суох буолуу биир сүрүн төрүөтүнэн үлэ миэстэтэ суоҕа уонна үлэ миэстэтэ тахсыбата буолар.

Итинник сүрүн боппуруоснаар, ырытыһар өрүппэр кэлэн туох да кистэл суох санаабын аһаҕастык этиэм этэ. Ханна да буоллун, хаһан да буоллун пенсиялаах кырдыаҕас үлэһиттэр олус элбэхтэр.

Мин санаабар, үлэ миэстэтэ суох буолуута субуманна сүтэр. Тоҕо диэтэригэр, пенсиялаах кырдыаҕас үлэһиттэр элбэхтэрин аһаан үлэлиир миэстэлэрин туран биэрэр санаалара суох. Ити кистэл буолбатах, баар суол. Нам улунун олохчутун ылар буоллааха, ордук чуолаан бюджетней тэрилтэлэргэ — балыһаһалар, оскуолалар, «Урун дьээ», араас учреждениелар о.д.а. — пенсиялаах, бырастыгыһың, «Түөһэй барыт» кырдыаҕас үлэһит дьон эл-

бэхтэр. Сорохтор этиэххит, бу үлэлэригэр үтүө сыһыаннаах, толору эппиэтинэстээх дьоннор дин. Онуоха мин сөбүлэһим этэ ынан баран, туох барыта кэмнээх-кэрдиистээх буоллаҕа. Эдэр ыччат да орто-тугар үчүгэй специалиһтар, үлэти үтүө суобастаахтык толорор дьон ама суох буолуохтара дуо?

Санаан көрүң, төһөлөөх элбэх үрдүк үөрэхтээх, үлэлиир-хамныыр кыахтаах өрлөрбүт үлэтэ суох буолан, үлэ миэстэтэ тахсыбатынан сибээстээн үкүлэрэ «сымыйа» бизнескэ төбөлөрүн оройунан түһэллэр. Онон миң атыттар да манньк саныыллара буолуо дин санааттан сизттэрэн манньк этилиэри киллэрэбин:

1. Ханньк баҕар тэрилтэ үлэһитэ пенсияга таҕыста да үлэтин миэстэтин туран биэриэхтээх.

2. Пенсиялаах киһи салгыы үлэлиир буоллаҕына биэтэр хамнаһын, биэтэр пенсиятын ылыахтаах, эбэтэр хас эрэ бырыһыанын сарбытар сиздээх буолуоҕа. Урут итинник быраабыла, нурма баар быһылааҕа.

3. Эдэр ыччат туһугар үлэлиир тэрилтэлэр уонна улус баһылыга, изиликтэр баһылыктара манньк боппуруоһу быһаарсалларыгар уонна аһаҕас тыһынан буолбакка эдэр ыччат үлэ-лээх буоларын туһугар дьиннээхтик ылсан үлэлииллэригэр баҕарыам этэ.

Бу суруйуубун сөбүлүү аахпыт, эбэтэр сөбүлээбэтэхтэр эмиз санааларгытын улус хаһыатын нонүө үлэстэргитигэр баҕа санаабын этэбин.

Үөдэйгэ олохтоох эдэр ыччат

ГИБДД иһитиннэрэр

ТЕХКӨРҮҮ ТҮМҮКТЭННЭ

2000 сыл алтынны ыйынан транспордары техкөрүү түмүктэннэ. Сорох тэрилтэлэр, чааһынай дьон бу үлэни суолтатын, бэйэлэригэр туһалаах буоларын сөпкө өйдөөн кэмизер бардылар. Олор истэригэр МУ НУ ЖКХ (кыл инженер Пестряков Н.Н.), «Быйан» АО (аавгар Семенов П.А.), «Нам» УПХ (кыл инженер Малков И.И.) киридилэр.

Онгон сэрэх тэрилтэлэр бу улахан суолталаах мероприятие мөлтөхтүк сыһыаннастылар. Холобур, «Үөдэй» СХПК (механик Эверстов И.В.), «Модут» КП (механик Суздалов А.Н.), Таастаах дьаһалтата, улусу сорох бааһынай хаһаайыстыбалара.

Тымны, туман буолбутунан суол көстүүтэ мөлтөбүнэн сибээстээн суолунан сатыгы сьддьааччылар уонна өрлөр, суолга сэрэхтээх буолун. Халтараанынан сибээстээн суоппар массыһынан миэстэттигэр кыһаан тохтоппот. Сатыгы дьон, суолу туруруугутугар сэрэхтээх буолун. Суоптардар, суол быраабылатын тутуһан сэрэхтээхтик айааннаан.

В. РЫКУНОВА, ГИБДД штаты таһынан инспектора

БИЛЭРИИЛЭР-РЕКЛАМА

Ахсынны 12 күнүгэр Бүлүү-Сунтаар маршрутунаан массьына баран кэлэр. Билсипэр тел. 25-3-79 I Хомуустаах (таһаҕас ылбаппын).

Осипова Марфа Гаврильевна аатыгар бэриллбит 001196 №-дээх пенсионнай дастабырыаннаһы булбуттар Чернышевская уул. 3, 13 кв. аҕалан биэрэргитигэр көрдөһөбүт. Тел. 22-3-06.

Нам улунун дьаһалтата Ытык-Күөл-Хаандыга-Төбүлэх-Хонуу маршрутунаан от тизиргэ грузовой массьыналарга наадыйар. Барыахтарын баҕалаахтар ахсынны ый 15 күнүгэр дылы улусу дьаһалтатын дьэитигэр тыа хаһаайыстыбатын управлениетыгар кэлэн сайаапкаһытын түһэрэргитигэр.

Улус дьаһалтата

Арбын нэһилиэтин «Манчаары» ТОО (баһ. Иванов В.В.) үлэтин тохотторунан 2 ый иһинэн интэриэстээх дьон ааһаргытыгар. Тел. 29-7-35.

УНУРУЭБ ПЫЛЛААР

Күндү коллегабытын, дьуөгэбитин Хамаҕатта орто оскуолатын учууталы ПОСЕЛЬСКАЯ АЛЕКСАНДРА ЛУКИНИЧНАНЫ орто дойдуга айыллан төрөөбүтүн 50 сылынан ис сүрэхтэн эҕэрдэлиибит!

50 сааһын Эйиэхэ олохун орто омурҕана булбуохтун. Үтүө сүбэтинэн, болдомтолоох амарах сыһыантынан күүскөмө буоларгар, дьон-сэргэ махталынан, кэнчээри ыччаттыг ситиһиллэрини, чугас дьонун тапталынан угуттанан өссө да уһуннук, айымнылаахтык үлэлииргэр баҕарабыт.

Хамаҕатта орто оскуолатын коллектива

Күндү ийэбитин, эбэбитин В.И. Ленин 100 сыла юбилейнай медаль кавалерын, тыыл уонна үлэ ветеранын СИВЦЕВА МАРИЯ ПЕТРОВНАНЫ 70 сааскын туолбуккунай итиитик-истинник эҕэрдэлиибит!

Махтанабыт Эйиэхэ биигини улаатыннарар киһи онорбуккунаан, аһсаабат кыһамныһын иһин. Баҕарабыт Эйиэхэ уһун олох уонна кытаанах доруобуйаны, сир үрдүгэр баар үтүнү, үчүгэһи!

Өфөлорүс, кийииттэриг, сизтэриг

От всей души поздравляем нашу уважаемую коллегу КОЛОДЕЗНИКОВУ МАРИАННУ АРСЕНЬЕВНУ с присвоением знака «Отличник образования Республики Саха (Якутия)»!

Желаем в таком же духе, творчески продолжать свою педагогическую и общественную работу, всегда быть такой же молодой душой, крепкого здоровья и счастья!

Педколлектив Намского педучилища

Өр сылларга бииргэ үлэ-лээбит коллегабытын ЖИРКОВ НИКОЛАЙ ЕВСЕВИЧНЫ эдэр ыччаты итиигэ-үөрэтитигэ түбүктээх үлэн сыналанан «Саха Республикатын үөрэ-риритин туйгуна» буолбуккунаан үөрэн туран эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт билигин да үөрэһипт өрлөрүгөр үтүө тыһынан, үлэлиир дьонун ортотугар дириг ытыктабылынан ахтылла туараргар, сага үлэ-лээх уураабат эрчими, амарах майгыһы, өрүүтүн үтүө-дүлүһү күүстээх санааһ үлэ-лээбит училищег, төрөөбүт дулуһун конниттэн республика дьонугар тийиэхтин!

Намнаагы педагогической училище коллектива

БИЛЭРИИЛЭР-РЕКЛАМА

УБУЛУӨЙГЭ ҮНҮГҮБҮ

2001 сыл тохсунньу 5-6 күннэригэр Саха Республикатын биллиилээх политической уонна государственной деятелэ Илья Егорович Винокуров 105 сааһын уонна киһи аатынан Хатыл Арзы оскуолаты тэриллэбитэ 60 сылы туолар убулуөйү бэлиэтир. Онон сибээстээн үөрэммит, үлэ-лээбит дьону кэлэн кыттыһы ыларгытыгар ынҕрабыт.

Бэйэриг ахтыһыларгытын, хаартыскаларгытын ытаргытыгар көрдөһөбүт.

Билиигэ-көрүүгэ уһуйбут оскуолаһыт материалнай базатын ханаттыга, убулуөйү ытыһыга тэрилтэлэр, бирид-илээн дьон күүс-көмө, өйөбүл буолуохтара дин эрэнибит. Биһиги телефоммут 23-3-41.

Тэрийэр комиссия

УВЕДОМЛЕНИЕ

Уважаемые плательщики страховых взносов в Пенсионный фонд РФ!

Просим произвести перечисление страховых взносов и других платежей в Пенсионный фонд РФ до 16 января 2001 года.

Суммы, поступившие на счета ПФР до 16 января 2001 года, будут учитываться в расчетах плательщиков с Пенсионным фондом по итогам 2000 года.

При этом суммы денежных средств, списанные со счетов плательщиков, но не поступившие на счета ПФР до 16 января 2001 года, не будут учтены органами ПФР как уплаченные плательщиками. Решения о зачете плательщикам указанных сумм будут приниматься органами МЧС России.

Во избежание потери денежных средств и возможных в связи с этим разногласий при осуществлении сверки расчетов с Пенсионным фондом по итогам 2000 года просим учесть предстоящее изменение порядка направления денежных средств в бюджет Пенсионного фонда и производить перечисление денежных средств на счета ПФР, принимая во внимание, что с 16 января 2001 года счета ПФР будут закрыты.

Отделение ПФР по Намскому улусу

4 декабря в районе лесопункта потерялся щенок немецкой овчарки, возраст 6 месяцев, окрас темный, густая шерсть, упитанный. Ошейник тонкий, кожаный черного цвета. Нашедших или знающих местонахождение просим сообщить по тел. 2-22-59 за вознаграждение.

Күндү таптыр убайыт II Хомуустаах олохтоор МАКСИМОВ Михаил Михайлович ыарахан ыарыттан күн сириттан малпытын дьэ эргэнигэр, чугас аймахтарыгар, доботоругар дириг кутурбаммытын биллэрэбит. Балта уонна бырааттара

Убаастыыр күтүөпүт МАКСИМОВ Михаил Михайлович уһун ыарахан ыарыттан өлбүтүн эдиийбитигэр Екатерина Ивановнага, өбөлүгүгэр, сизнигэр дириг кутурбаммын тиздэбит. Салтантан: Новгородовтар, Протополова П.Г. Хамаҕаттан: Ардуновтар II Хомуустаахтан Протополовтар

<p>РЕДАКТОР В.Г.КАСЬЯНОВ</p> <p>ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21496; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционная издательская система — 21141</p>	<p>Төрийэн таһаарааччылар: СР Правительства, Нам улунун дьаһалтата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуонунан туһунуу хонтуруулуур уонна регистрациялыыр РФ бөчөккэ Госкомитетин СР региональной управлениетыгар регистрацияламыт нүмөрү — Я 0085.</p> <p>Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэтигин, дьэит аадырыһын чопчу ыйың. Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биір буолбат.</p> <p>“ЭНСИЭЛИ” - Нам улунун хаһыата.</p> <p>678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1.</p> <p>E-mail: editor62@sakha.ru</p>	<p>Таһылына уонна тангылына “Энсиэли” хаһыат редакционной-издательской систематыгар.</p> <p>Хаһыат Дьокуускайга “Сахаполиграфиздат” НИПК бэчээттэннэ, Орджоникидзе уул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лисс. Индекс — 54889. Тираһа — 2226. Бэчээк иһин баһтанна — 12:00 ч. 8.12.2000. Сахаһын №-рэ — 144.</p>
---	--	---